

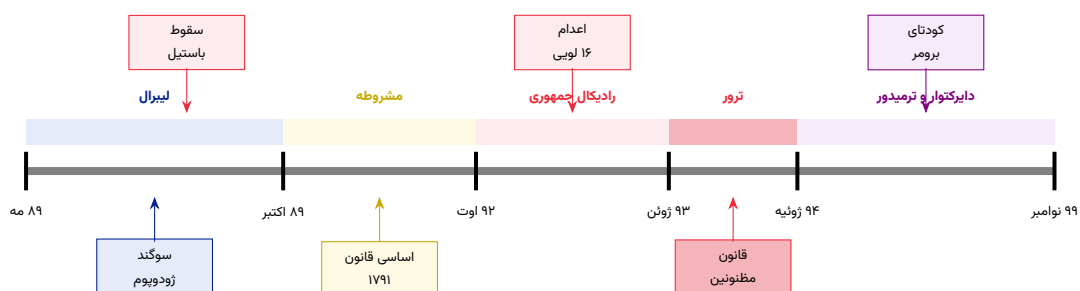
فصل ۱

انقلاب کبیر (۱۷۸۹-۱۷۹۹)

خلاصه فصل سوم

این فصل به یک دهه پرتلاطم می‌پردازد که چهره فرانسه و جهان را تغییر داد. از گشایش مجلس طبقات (مه ۱۷۸۹) تا کودتای ناپلئون (نوامبر ۱۷۹۹)، فرانسه از سلطنت مطلقه به سلطنت مشروطه، سپس به جمهوری، ترور، و سرانجام به دیکتاتوری گذر کرد. ما می‌پرسیم: چرا انقلاب رادیکال شد؟ آیا ترور اجتناب‌ناپذیر بود؟ و چرا انقلاب «فرزندان خود را خورد»؟

۱.۱ دوره‌بندی انقلاب

شکل ۱.۱: دوره‌بندی انقلاب فرانسه (۱۷۸۹-۱۷۹۹)

۲.۱ مجلس طبقات و تولد انقلاب (مه-ژوئیه ۱۷۸۹)

۱.۲.۱ گشایش مجلس طبقات: ۵ مه ۱۷۸۹

جدول ۱.۱: ترکیب مجلس طبقات عمومی ۱۷۸۹

طبقه	نمایندگان	جمعیت نمایندگی	رأی سنتی	خواست
روحانیون	۲۹۱	۰۰۰،۱۳۰	۱ رأی	حفظ امتیازات
اشراف	۲۷۰	۰۰۰،۴۰۰	۱ رأی	حفظ امتیازات
طبقه سوم	۵۷۸	۰۰۰،۰۰۰،۲۷	۱ رأی	رأی سرانه

بن بست اولیه

- از همان روز اول، بحران شروع شد:
- شاه: درباره روش رأی گیری سکوت کرد
- طبقات ممتاز: خواستار رأی به تفکیک طبقه
- طبقه سوم: خواستار رأی سرانه
- نتیجه: بن بست شش هفته ای

۲.۲.۱ تشکیل مجلس ملی: ۱۷ ژوئن ۱۷۸۹

اعلام مجلس ملی

«مجلس [طبقه سوم]... اعلام می کند که نام تنها مناسب آن، مجلس ملی است... تفسیر و بیان اراده عمومی تنها به این مجلس تعلق دارد.»

– قطعنامه مجلس ملی، ۱۷ ژوئن ۱۷۸۹

این اقدام یک جانبه، اولین عمل انقلابی بود: طبقه سوم خود را نماینده کل ملت اعلام کرد.

۳.۲.۱ سوگند ژودوپوم: ۲۰ ژوئن ۱۷۸۹

نشویم جدا جدا هم از هرگز که می‌کنیم یاد سوگند «ما

آییم، هم گرد کند اقتضا شرایط که جا هر و

و تدوین مملکت اساسی قانون که زمانی تا

گردد.» استوار مستحکم پایه‌های بر

۱۷۸۹ ژوئن ۲۰ – ورسای توپ)، (بازی ژودوپوم سالن

نشوند منحل اساسی، قانون تدوین تا شدند متعهد نمایندگان: اهمیت

شکل ۲.۱: سوگند ژودوپوم – نقطه عطف انقلاب

۴.۲.۱ تسلیم شاه: ۲۷ ژوئن ۱۷۸۹

شاه ابتدا مقاومت کرد، اما سرانجام تسلیم شد و به روحانیون و اشراف دستور داد به مجلس ملی بپیوندند. نکر گفته بود: «تنها نیروی نظامی می‌تواند کار را تمام کند» – اما شاه توان یا اراده استفاده از آن را نداشت.

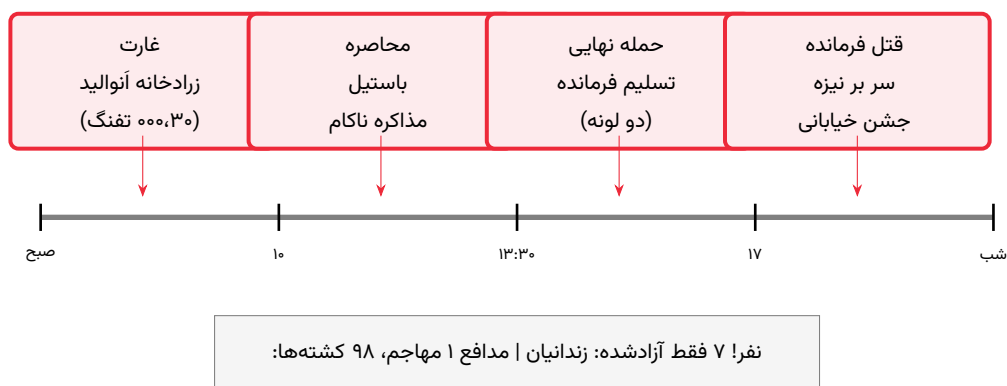
۳.۱ سقوط باستیل: ۱۴ ژوئیه ۱۷۸۹

۱.۳.۱ زمینه‌ها

جدول ۲.۱: عوامل شورش ۱۴ ژوئیه

عامل	توضیح
برکناری نکر	۱۱ ژوئیه – نکر محبوب برکنار شد
تجمع نظامی	۳۰،۰۰۰ سرباز در اطراف پاریس
قیمت نان	در بالاترین سطح قرن
شایعات	«ارتش می‌آید تا پاریس را قتل‌عام کند»
سازمان‌دهی	تشکیل «کمیته دائمی» در شهرداری

۲.۳.۱ روز سرنوشت‌ساز

شکل ۳.۱: وقایع ۱۴ ژوئیه ۱۷۸۹

واکنش لویی شانزدهم

وقتی دوک دو لیانکور خبر سقوط باستیل را به شاه داد:
شاه: «آیا این شورش است؟»
دوک: «نه، اعلیحضرت، این انقلاب است.»

— روایت سنتی، ۱۵ ژوئیه ۱۷۸۹

اهمیت نمادین باستیل

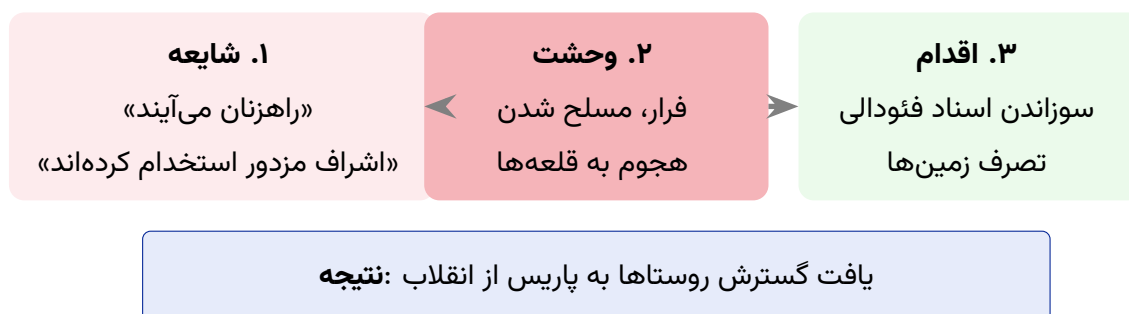
باستیل فقط یک زندان قدیمی با ۷ زندانی بود. اما نمادی بود از:

- **استبداد:** زندان بدون محاکمه (cachet de lettres)
- **خودسری:** قدرت مطلقه شاه
- **ظلم:** قرن‌ها سرکوب

سقوط باستیل نشان داد که مردم می‌توانند نمادهای قدرت را سرنگون کنند.

۴.۱ وحشت بزرگ و شب ۴ اوت ۱۷۸۹

۱.۴.۱ وحشت بزرگ (Grande Peur)

شکل ۴.۱: مراحل «وحشت بزرگ» (اواخر ژوئیه ۱۷۸۹)

۲.۴.۱ شب ۴ اوت: پایان فئودالیسم

شب معجزه

در شب ۴ اوت ۱۷۸۹، نمایندگان اشراف و روحانیون در یک جلسه پرهیجان، داوطلبانه از امتیازات خود گذشتند:

- لغو سرواژ (رعیتی)
- لغو حقوق فئودالی
- لغو معافیت‌های مالیاتی
- لغو انحصار شکار
- لغو دادگاه‌های اشرافی
- لغو فروش مناصب

واقعیت: برخی حقوق «لغو» شدند، برخی باید «بازخرید» می‌شدند – تمایزی که بعداً مشکل‌ساز شد.

اعلامیه مجلس

«مجلس ملی رژیم فئودالی را کاملاً نابود می‌کند.»

– ماده اول مصوبه ۴ اوت ۱۷۸۹

۵.۱ اعلامیه حقوق بشر و شهروند: ۲۶ اوت ۱۷۸۹

شهروند و بشر حقوق اعلامیه
می‌مانند. و می‌شوند زاده حقوق در برابر و آزاد انسان‌ها: ۱ ماده
۱۷۸۹ اوت ۲۶

ظلم، برابر در مقاومت امنیت، مالکیت، آزادی، طبیعی: حقوق ۲: ماده

است. ملت در ذاتاً حاکمیتی هر منبع ۳: ماده

همه است. عمومی اراده بیان قانون ۶: ماده

کنند. شرکت آن وضع در دارند حق شهروندان

است. انسان حقوق گران‌بهاترین از عقاید و اندیشه بیان آزادی ۱۱: ماده

است. تخطی‌ناپذیر و مقدس حقی مالکیت ۱۷: ماده

منابع

لاک، روسو، مونتسکیو
اعلامیه استقلال آمریکا

سکوت‌ها

زنان، بردگان
فقرا (رأی سنسیتور)

شکل ۵.۱: اعلامیه حقوق بشر و شهروند ۱۷۸۹

اهمیت تاریخی اعلامیه

اعلامیه ۱۷۸۹ یکی از مهم‌ترین اسناد تاریخ بشر است:

۱. جهان‌شمولی: نه فقط حقوق فرانسوی‌ها، بلکه «بشر»

۲. طبیعی بودن حقوق: حقوق پیش از دولت وجود دارند

۳. ملت به‌جای شاه: منبع حاکمیت تغییر کرد

۴. الگو برای آینده: اعلامیه جهانی حقوق بشر ۱۹۴۸ از آن الهام گرفت

۶.۱ راهپیمایی به ورسای: ۵-۶ اکتبر ۱۷۸۹

جدول ۳.۱: راهپیمایی زنان به ورسای

مرحله	رویداد
علت	کمبود نان در پاریس، خشم از ضیافت افسران
صبح ۵ اکتبر	۷۰۰۰ زن از پاریس به سوی ورسای حرکت کردند
عصر ۵ اکتبر	رسیدن به ورسای، مذاکره با شاه، تأیید اعلامیه حقوق
شب ۵-۶ اکتبر	گارد ملی لافایت رسید، جمعیت شب را ماند
صبح ۶ اکتبر	هجوم به کاخ، کشته شدن نگهبانان، تهدید ملکه
نتیجه	خانواده سلطنتی مجبور به بازگشت به پاریس شد

فریاد جمعیت

«نانوا، زن نانوا، و شاگرد نانوا!» – جمعیت شاه، ملکه و ولیعهد را به پاریس می‌برد.

– شعار زنان، ۶ اکتبر ۱۷۸۹

نقش زنان در انقلاب

راهپیمایی اکتبر نشان داد که زنان بازیگران فعال انقلاب بودند:

- زنان بازار و محله‌ها سازمان‌دهندگان اصلی بودند
- خواست اصلی آنها «نان» بود – نه حقوق انتزاعی
- آنها شاه را «اسیر» مردم کردند
- اما بعداً از حقوق سیاسی محروم ماندند

۷.۱ دوره سلطنت مشروطه (۱۷۸۹-۱۷۹۲)

۱.۷.۱ اصلاحات مجلس مؤسسان

جدول ۴.۱: اصلاحات اصلی مجلس مؤسسان (۱۷۸۹-۱۷۹۱)

حوزه	قدیم	جدید	ارزیابی
اداری	استان‌های نامنظم	۸۳ دیارتمان مساوی	موفق، پایدار
قضایی	دادگاه‌های موروثی	قضات انتخابی، هیئت منصفه	تا حدی موفق
مالی	مالیات‌های متعدد و ناعادلانه	مالیات یکسان بر دارایی	ناکام در اجرا
اقتصادی	اصناف و انحصارات	آزادی کسب و کار (قانون لوشاپلیه)	دوپهلو
کلیسایی	کلیسای مستقل	«نظام‌نامه مدنی روحانیون»	فاجعه‌بار

۲.۷.۱ نظام‌نامه مدنی روحانیون: اشتباه بزرگ

ریشه جنگ داخلی

نظام‌نامه مدنی روحانیون (ژوئیه ۱۷۹۰) کلیسا را دولتی کرد:

- انتخاب اسقف‌ها توسط مردم (نه پاپ)
- حقوق روحانیون از دولت
- سوگند وفاداری به قانون اساسی

نتیجه:

- نیمی از روحانیون سوگند خوردند («سوگندخورده»)
- نیمی امتناع کردند («سریچ»)
- پاپ نظام‌نامه را محکوم کرد
- فرانسه به دو اردوگاه تقسیم شد

۳.۷.۱ قانون اساسی ۱۷۹۱

قوا تفکیک: ۱۷۹۱ اساسی قانون

قوه مقننه مجلس قانون‌گذار ۷۴۵ نماینده انتخاب غیرمستقیم	قوه مجریه شاه وزرای منصوب حق وتوی تعلیقی	قوه قضائیه قضات انتخابی هیئت منصفه استقلال از شاه
--	--	---

شهروندان «فعال»: مردان بالای ۲۵ سال که مالیات معادل ۳ روز کار می‌دهند
(۳.۴ میلیون از ۲۸ میلیون - حدود ۱۵٪)

بی‌ثباتی محدود رأی + نبود موافق اساسی قانون با شاه: **مشکل**

شکل ۶.۱: ساختار قانون اساسی ۱۷۹۱

۴.۷.۱ فرار به وارن: ۲۰-۲۱ ژوئن ۱۷۹۱

جدول ۵.۱: فرار و دستگیری شاه

مرحله	رویداد
نقشه	فرار به مرز شرقی، پیوستن به ارتش اتریش
شب ۲۰ ژوئن	خانواده سلطنتی مبدل از توپلری خارج شد
۲۱ ژوئن	شناسایی شاه در وارن توسط رئیس پست
بازگشت	بازگرداندن شاه به پاریس در میان سکوت جمعیت
پیامد	شاه «تعلیق» شد، اما مجلس او را بازگرداند

نقطه بی‌بازگشت

- فرار به وارن، تصویر «شاه-پدر» را نابود کرد:
- شاه می‌خواست با دشمن خارجی علیه ملت متحد شود
  - او در نامه‌ای انقلاب را محکوم کرده بود
  - اعتماد مردم به شاه از بین رفت

• جمهوری خواهی از ایده حاشیه‌ای به جریان اصلی تبدیل شد

۵.۷.۱ کشتار شان دومارس: ۱۷ ژوئیه ۱۷۹۱

اولین خون

جمهوری خواهان در میدان شان دومارس طوماری برای برکناری شاه امضا می‌کردند. گارد ملی لافایت به روی جمعیت آتش گشود: ۵۰ کشته. **اهمیت:** اولین شکاف میان انقلابیون میانه‌رو و رادیکال.

۸.۱ جنگ و سقوط سلطنت (۱۷۹۲)

۱.۸.۱ اعلام جنگ: ۲۰ آوریل ۱۷۹۲

بودند؟ جنگ خواستار همه چرا

ژیروندن‌ها «جنگ انقلاب را گسترش می‌دهد» «آزادی برای همه ملت‌ها»	شاه و دربار «شکست فرانسه سلطنت را باز می‌گرداند» (محاسبه اشتباه)	ژاکوبین‌های چپ «جنگ خائنان را افشا می‌کند» (روبسپیر مخالف بود)
---	--	--

اروپا در جنگ سال ۲۳ آغاز – پروس و اتریش با جنگ: نتیجه

شکل ۷.۱: ائتلاف عجیب طرفداران جنگ

۲.۸.۱ شکست‌های نظامی و رادیکال‌شدن

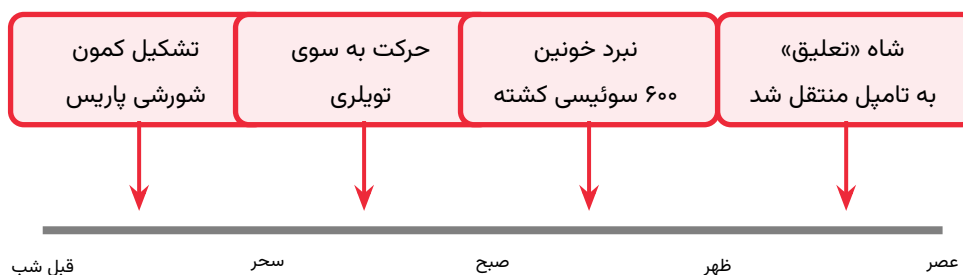
جدول ۶.۱: مارپیچ رادیکال‌شدن بهار-تابستان ۱۷۹۲

تاریخ	رویداد	پیامد
آوریل	شکست‌های اولیه در جبهه	شایعه خیانت
ژوئن	شاه وزرای ژیروندن را برکنار کرد	خشم مردم
۲۰ ژوئن	هجوم جمعیت به تویلری	شاه تحقیر شد
۱۱ ژوئیه	اعلام «میهن در خطر»	بسیج عمومی
۲۵ ژوئیه	بیانیه برانشوايگ	تهدید نابودی پاریس
اوت	فدره‌های ماریسی به پاریس	نیروی نظامی انقلابی

بیانیه برانشوايگ: اشتباه مهلک

فرمانده پروسى تهدید کرد که اگر به شاه آسیبی برسد، پاریس را ویران خواهد کرد.
نتیجه: به‌جای ترساندن پاریسی‌ها، آنها را خشمگین و متحد کرد. شاه «عامل دشمن» به نظر رسید.

۳.۸.۱ ۱۰ اوت ۱۷۹۲: سقوط سلطنت

مردان همگانی رأی با ملی کنوانسیون فراخوان – سلطنت پایان

شکل ۸.۱: سقوط سلطنت: ۱۰ اوت ۱۷۹۲

۴.۸.۱ کشتار سپتامبر ۱۷۹۲

خشونت توده‌ای

از ۲ تا ۶ سپتامبر، جمعیت‌ها به زندان‌های پاریس هجوم بردند و ۱۱۰۰ تا ۱۴۰۰ زندانی را کشتند:

- بسیاری روحانیون «سرپیچ» بودند
  - برخی جنایتکاران عادی
  - شایعه: «زندانیان می‌خواهند قیام کنند»
- اهمیت:** خشونت «از پایین» که رهبران نتوانستند (یا نخواستند) متوقف کنند.

۹.۱ جمهوری اول و کنوانسیون (۱۷۹۲-۱۷۹۵)

۱.۹.۱ اعلام جمهوری: ۲۱ سپتامبر ۱۷۹۲

اعلام جمهوری

«کنوانسیون ملی اعلام می‌کند که سلطنت در فرانسه ملغی است.»
«سال اول جمهوری فرانسه» از ۲۲ سپتامبر ۱۷۹۲ آغاز شد.

— مصوبه کنوانسیون، ۲۱-۲۲ سپتامبر ۱۷۹۲

۲.۹.۱ جناح‌بندی کنوانسیون

ملی کنوانسیون جناح‌های

(۱۷۹۳-۱۷۹۲) مونتانیارها برابر در ژیروندن‌ها اصلی: کشمکش

شکل ۹.۱: جناح‌بندی در کنوانسیون ملی

۳.۹.۱ محاکمه و اعدام لویی شانزدهم

جدول ۷.۱: محاکمه لویی شانزدهم (دسامبر ۱۷۹۲ - ژانویه ۱۷۹۳)

مرحله	رویداد	رأی
اتهام	خیانت، توطئه با دشمن	—
پرسش ۱	آیا شاه مجرم است؟	۶۹۳ آری (تقریباً اتفاق آرا)
پرسش ۲	آیا رأی مردم لازم است؟	۴۲۴ نه، ۲۸۷ آری
پرسش ۳	مجازات چیست؟	۳۶۱ اعدام فوری، ۳۶۰ غیر
پرسش ۴	آیا تأخیر در اجرا؟	۳۸۰ نه

رأی سرنوشت‌ساز

یک رأی تفاوت. فیلیپ اگالیت (پسرعموی شاه) هم به اعدام رأی داد. دانتون: «پادشاهان اروپا ما را به چالش می‌کشند. ما دستکش یک سر شاه را به پایشان می‌اندازیم.»

۱۷۹۳ ژانویه ۲۱

شد زده گردن امروزی (کنکورد انقلاب میدان در شانزدهم لویی می‌میرم...» اتهامات همه از بی‌گناه «من سخنان: آخرین

شکل ۱۰.۱: اعدام لویی شانزدهم

اهمیت اعدام شاه

اعدام لویی شانزدهم نقطه بی‌بازگشت بود:

۱. **نمادین:** پایان هزار سال سلطنت «مقدس»
۲. **داخلی:** همه نمایندگان در خون شاه شریک شدند – بازگشتی نبود
۳. **خارجی:** ائتلاف اول علیه فرانسه تشکیل شد (انگلستان، اسپانیا، هلند...)
۴. **ایدئولوژیک:** جمهوری دیگر انتخاب نبود، ضرورت بود

۱۰.۱ بحران ۱۷۹۳: جمهوری در محاصره

۱۷۹۳ بهار محاصره: در جمهوری

شکل ۱۱.۱: جمهوری در محاصره: بحران بهار ۱۷۹۳

۱.۱۰.۱ شورش واندۀ: جنگ داخلی

ریشه‌های شورش واندۀ

در مارس ۱۷۹۳، دهقانان غرب فرانسه علیه جمهوری شوریدند:

علل فوری:

- سربازگیری اجباری (۳۰۰،۰۰۰ نفر)
- کشیشان «سرپیچ» محبوب محلی

علل عمیق‌تر:

- انقلاب سود چاندانی برای دهقانان نداشت
  - وفاداری به کلیسا و شاه
  - تنفر از بورژوازی شهری
- نتیجه:** جنگ داخلی وحشیانه با ۲۰۰،۰۰۰-۳۰۰،۰۰۰ کشته (تخمین‌ها متفاوت است).

۲.۱۰.۱ سقوط ژیروندن‌ها: ۲ ژوئن ۱۷۹۳

جدول ۸.۱: سقوط ژیروندن‌ها

مرحله	رویداد
۳۱ مه	قیام سانکولوت‌ها، محاصره کنوانسیون
۱ ژوئن	کنوانسیون مقاومت کرد
۲ ژوئن	۸۰،۰۰۰ گارد ملی کنوانسیون را محاصره کردند
نتیجه	۲۹ نماینده ژیروندن بازداشت شدند
پیامد	مونتانیارها قدرت را در دست گرفتند

ایرو درباره سقوط ژیروندن‌ها

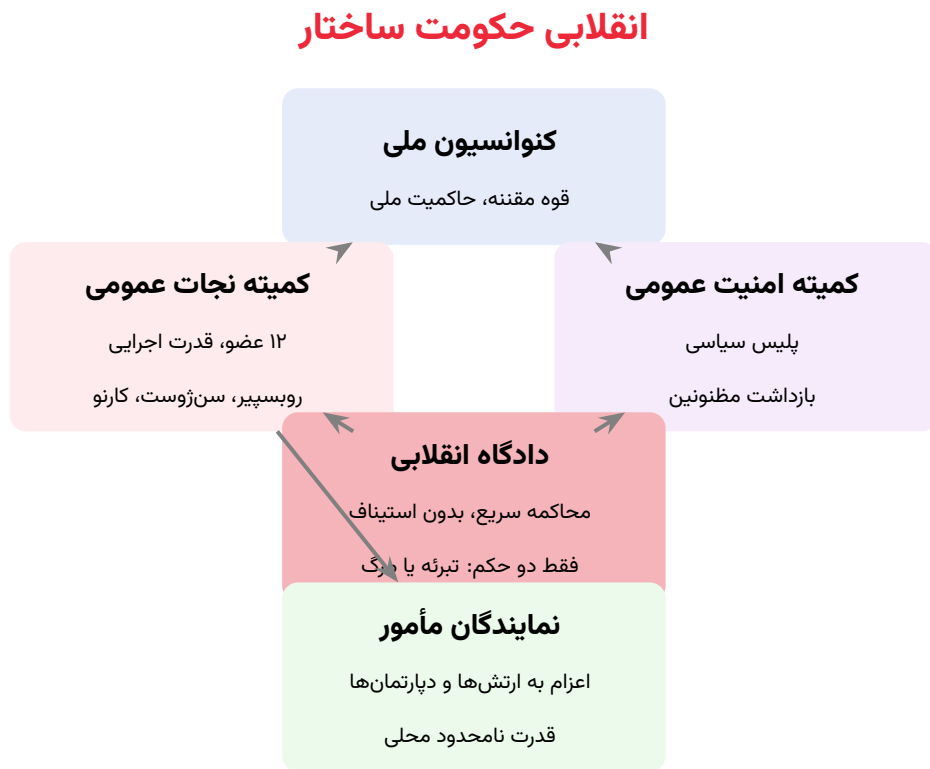
«انقلاب مانند ساتورن فرزندان خود را می‌خورد.»

— پیر ویکتورین ایرو، نماینده ژیروندن (قبل از اعدام)

۱۱.۱ دوره ترور (ژوئن ۱۷۹۳ - ژوئیه ۱۷۹۴)

۱.۱۱.۱ ساختار حکومت انقلابی

شکل ۱۲.۱: ساختار حکومت انقلابی دوره ترور

۲.۱۱.۱ قانون مظنونین: ۱۷ سپتامبر ۱۷۹۳

تعریف «مظنون»

قانون مظنونین هر کسی را که مشمول یکی از این دسته‌ها بود، قابل بازداشت اعلام کرد:

۱. کسانی که «با رفتار، روابط، گفتار یا نوشته‌ها» خود را دشمن آزادی نشان داده‌اند

۲. اشراف مهاجر و خویشاوندانشان

۳. کارمندان برکنار شده

۴. کسانی که گواهی «شهروند خوب» ندارند

نتیجه: حدود ۵۰۰،۰۰۰ بازداشت در سراسر فرانسه

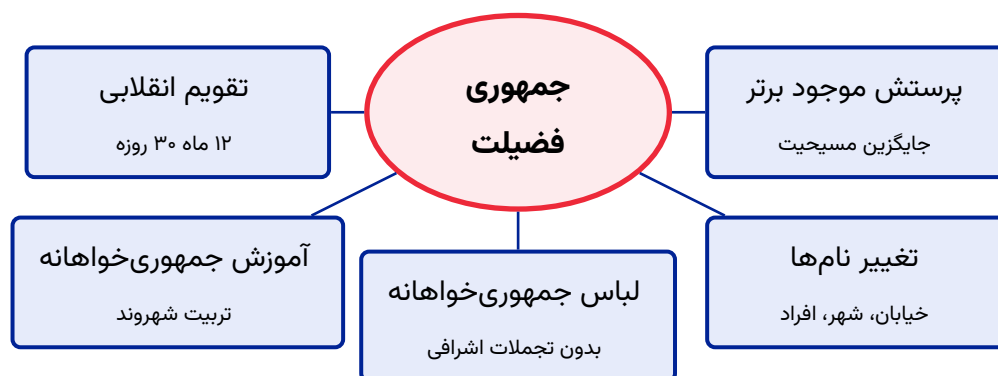
۳.۱۱.۱ اقتصاد جنگی: کنترل قیمت‌ها

جدول ۹.۱: سیاست‌های اقتصادی دوره ترور

سیاست	محتوا	نتیجه
ماکزیمم عمومی	سقف قیمت برای ۳۹ کالای ضروری	کاهش موقت تورم
ماکزیمم دستمزد	سقف دستمزد کارگران	نارضایتی سانکولوت‌ها
بسیج اقتصادی	مصادره، کنترل تولید	افزایش تولید جنگی
اسینیا	پول کاغذی	تورم شدید پس از ترور

۴.۱۱.۱ «جمهوری فضیلت»: پروژه روبسپیر

جامعه بازسازی پروژه

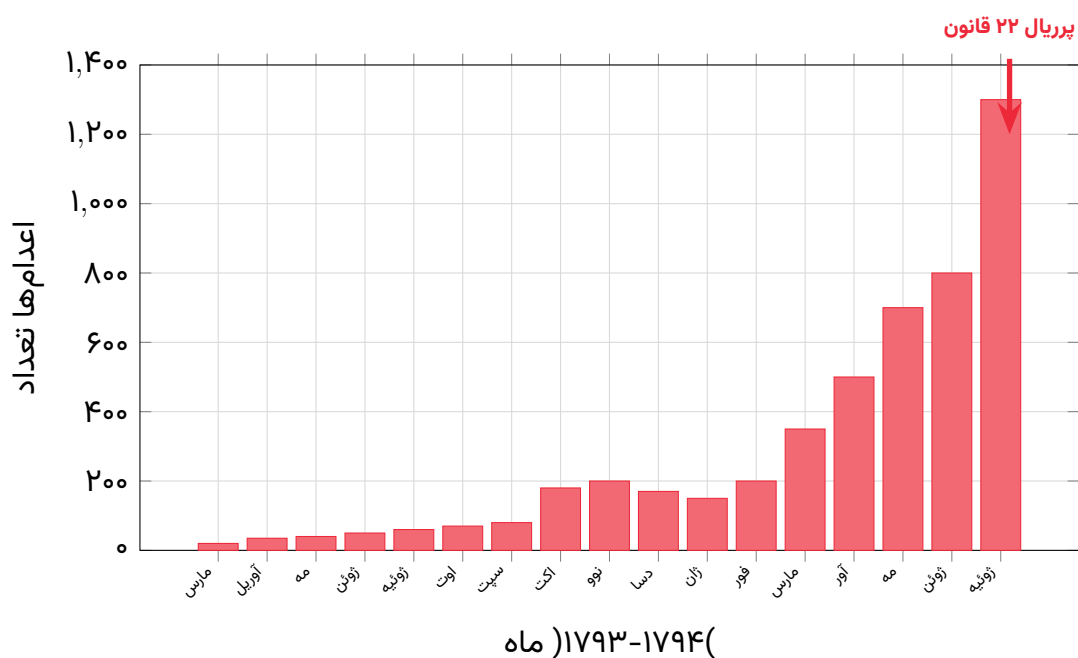
شکل ۱۳.۱: پروژه «جمهوری فضیلت» روبسپیر

روبسپیر درباره ترور و فضیلت

«اگر انگیزه حکومت مردمی در زمان صلح، فضیلت است، انگیزه‌اش در زمان انقلاب هم فضیلت است و هم ترور: فضیلت، بدون آن دموکراسی ناتوان است؛ ترور، بدون آن فضیلت عاجز است. ترور چیزی نیست جز عدالت فوری، سخت‌گیر، انعطاف‌ناپذیر.»

— ماکسیمیلیان روبسپیر، ۵ فوریه ۱۷۹۴

۵.۱۱.۱ آمار ترور

شکل ۱۴.۱: روند اعدام‌ها در دوره ترور (مارس ۱۷۹۳ - ژوئیه ۱۷۹۴)

جدول ۱۰.۱: آمار ترور: چه کسانی اعدام شدند؟

گروه اجتماعی	درصد اعدام‌شدگان	درصد جمعیت
اشراف	۵.۸٪	۵.۱٪
روحانیون	۵.۶٪	۵.۰٪
بورژوازی	۲۵٪	۸٪
دهقانان	۲۸٪	۸۵٪
کارگران و صنعتگران	۳۲٪	۵٪

نکته کلیدی: ترور طبقاتی نبود

برخلاف تصور رایج، اکثر قربانیان ترور اشراف و روحانیون نبودند. اکثریت از طبقات پایین بودند – به‌ویژه در مناطق شورشی مانند واندئ و لیون. ترور بیشتر «سیاسی» بود تا «طبقه‌ای».

۶.۱۱.۱ قربانیان برجسته

جدول ۱۱.۱: قربانیان برجسته ترور

نام	تاریخ اعدام	جرم
ماری آنتوانت	۱۶ اکتبر ۱۷۹۳	خیانت، توطئه
نمایندگان ژیروندن (۲۱ نفر)	۳۱ اکتبر ۱۷۹۳	فدرالیسم، توطئه
فیلیپ اگالیه	۶ نوامبر ۱۷۹۳	توطئه سلطنتی!
مادام رولان	۸ نوامبر ۱۷۹۳	توطئه ژیروندن
دانتون و یارانش	۵ آوریل ۱۷۹۴	فساد، خیانت
ابر و «خشمگینان»	۲۴ مارس ۱۷۹۴	افراط‌گرایی
لاووازیه (شیمیدان)	۸ مه ۱۷۹۴	سابقه مالیاتی

دانتون در پای گیوتین

«نشان دادن سر مرا به مردم فراموش نکن. چنین سری به‌این‌زودی دیده نخواهد شد.»

— رژر ژاک دانتون، ۵ آوریل ۱۷۹۴

۷.۱۱.۱ ماکسیمیلیان روبسپیر: چهره ترور

شخصی ویژگی‌های

پرهیزکار و زاهد

ماهر خطیب وکیل،

«تباهی‌ناپذیر»

سیاسی ویژگی‌های

مطلق فضیلت به ایمان

مخالفان با تساهل عدم

اخلاق با خشونت توجیه

روبسپیر

(۱۷۵۸-۱۷۹۴)

«هیچ‌کس انقلاب را بی‌آنکه شر باشد، دوست نمی‌دارد؛
و هیچ‌کس آن را بی‌آنکه فضیلت‌مند باشد، خدمت نمی‌کند.»

شکل ۱۵.۱: ماکسیمیلیان روبسپیر: پرتره روان‌شناختی

۸.۱۱.۱ جشن موجود برتر: ۸ ژوئن ۱۷۹۴

دین مدنی روبسپیر

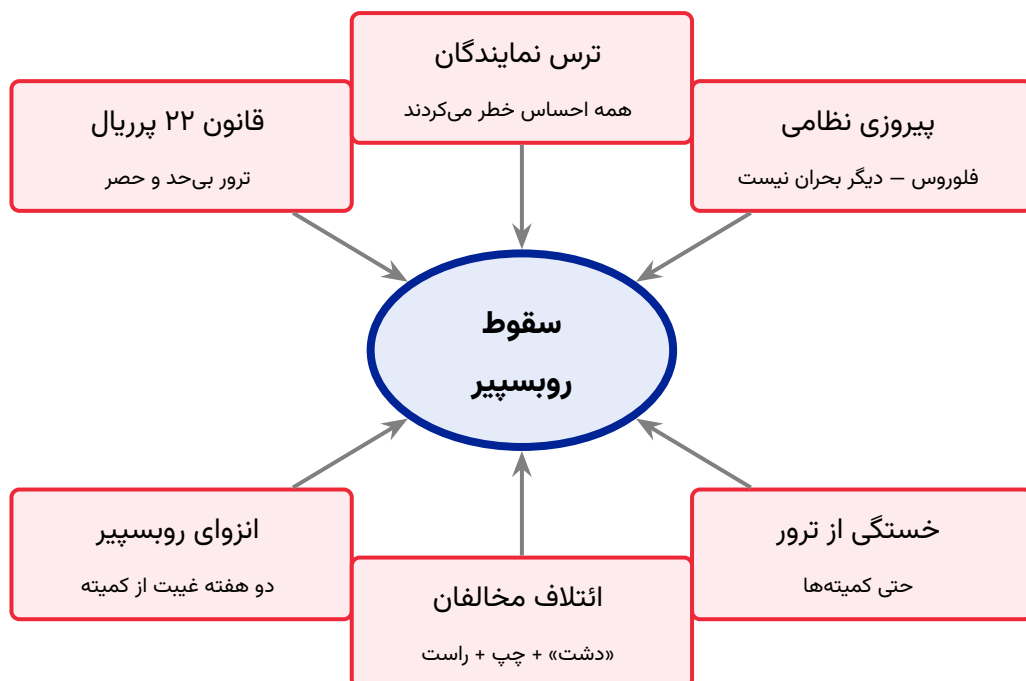
روبسپیر معتقد بود جمهوری به «دین» نیاز دارد — نه مسیحیت، نه آتئیسم، بلکه «پرستش موجود برتر»:

- اعتقاد به خدایی که عدالت را پاداش می‌دهد
- اعتقاد به جاودانگی روح
- وظایف اخلاقی شهروندی

جشن بزرگی برگزار شد که روبسپیر خود آن را رهبری کرد. این اقدام بسیاری را ترساند: آیا می‌خواهد دیکتاتور شود؟

۱۲.۱ سقوط روبسپیر: ۹ ترمیدور (۲۷ ژوئیه ۱۷۹۴)

۱.۱۲.۱ چرا روبسپیر سقوط کرد؟

شکل ۱۶.۱: علل سقوط روبسپیر

۲.۱۲.۱ روزهای سرنوشت‌ساز

جدول ۱۲.۱: کودتای ترمیدور

تاریخ	رویداد
۸ ترمیدور (۲۶ ژوئیه)	روبسپیر در کنوانسیون سخنرانی کرد، از «توطئه» گفت اما نام نبرد
شب ۸ ترمیدور	ائتلاف مخالفان شکل گرفت
۹ ترمیدور صبح	حمله به روبسپیر در کنوانسیون، فریاد «مرگ بر ظالم!»
۹ ترمیدور عصر	روبسپیر و یارانش بازداشت، سپس آزاد شدند
۹ ترمیدور شب	کمون پاریس به حمایت برخاست، اما ناکام ماند
۱۰ ترمیدور (۲۸ ژوئیه)	روبسپیر، سن ژوست و ۲۰ نفر دیگر اعدام شدند

واپسین لحظات

شب ۹ ترمیدور، گلوله‌ای (تیر خودش یا دیگری؟) فک روبسپیر را خرد کرد. فردا صبح، بدون محاکمه، گردن زده شد. جمعیت فریاد می‌زد: «کثافت! به جهنم برو!»

۱۳.۱ واکنش ترمیدوری و دایرکتوار (۱۷۹۴-۱۷۹۹)

۱.۱۳.۱ دوره ترمیدوری: پایان رادیکالیسم

جدول ۱۳.۱: تغییرات پس از ترمیدور

حوزه	دوره ترور	پس از ترمیدور
سیاست	کمیتة نجات عمومی قدرت‌مدار	کنوانسیون قدرت را پس گرفت
ترور	دادگاه انقلابی فعال	دادگاه بسته شد
اقتصاد	کنترل قیمت (ماکزیمم)	آزادسازی، تورم شدید
ژاکوبن‌ها	قدرتمند	کلپ بسته شد
سانکولوت‌ها	متحد حکومت	سرکوب شدند

۲.۱۳.۱ «ترور سفید»

انتقام جویی

پس از سقوط روبسپیر، موج انتقام جویی آغاز شد:

- حمله به ژاکوبین ها و سانکولوت ها
- آزادی زندانیان سیاسی
- بازگشت روحانیون «سرپیچ»
- «جوانان طلایی» (ژونس دوره) در خیابان ها
- قتل های انتقامی در جنوب

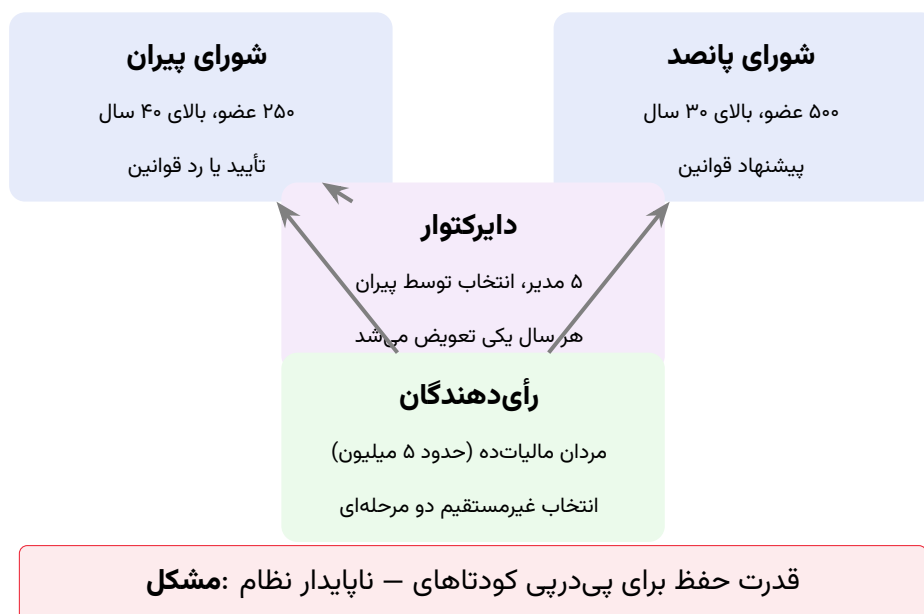
۳.۱۳.۱ شورش های ۱۷۹۵

جدول ۱۴.۱: شورش های سال سوم (۱۷۹۵)

شورش	تاریخ	خواست	نتیجه
ژرمینال	۱ آوریل	نان، قانون اساسی ۱۷۹۳	سرکوب
پرریال	۲۰ مه	نان، آزادی زندانیان	سرکوب خشن
واندمیر	۵ اکتبر	سلطنت طلبان	سرکوب توسط ناپلئون

۴.۱۳.۱ قانون اساسی سال سوم (۱۷۹۵) و دایرکتوار

(۱۷۹۵-۱۷۹۹) دایرکتوار ساختار

شکل ۱۷.۱: ساختار نظام دایرکتوار

۵.۱۳.۱ بحران‌های دایرکتوار

جدول ۱۵.۱: کودتاهای دوره دایرکتوار

تاریخ	نام	علیه چه کسی	نتیجه
۱۷۹۷	فروکتیدور	سلطنت‌طلبان	پیروزی دایرکتوار
۱۷۹۸	فلورئال	ژاکوبن‌ها	پیروزی دایرکتوار
۱۷۹۹	پرریال	مدیران میانه‌رو	سی‌یس به قدرت رسید
۱۷۹۹	برومر	دایرکتوار	ناپلئون به قدرت رسید

چرا دایرکتوار شکست خورد؟

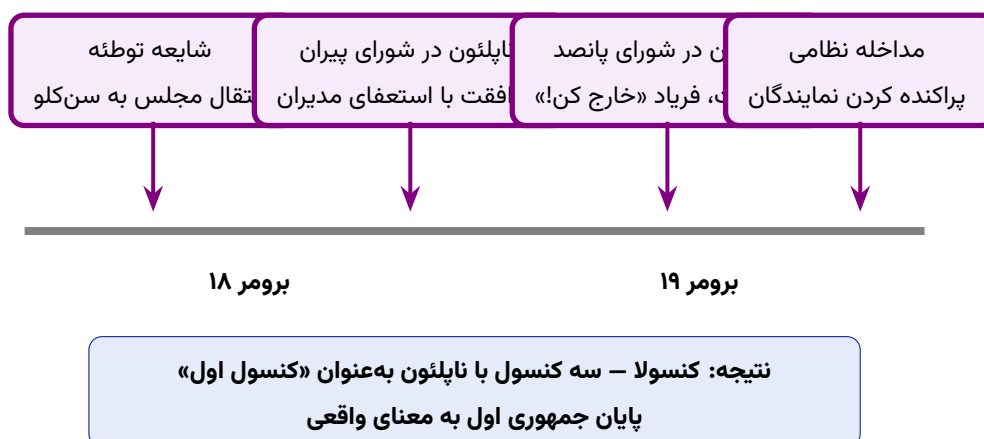
- بی‌ثباتی ذاتی: هر سال انتخابات، هر سال بحران
- فساد: مدیران و سیاستمداران فاسد
- بحران اقتصادی: تورم، ورشکستگی دولت

۴. جنگ مداوم: وابستگی به ارتش
۵. بی‌مشروعیتی: نه راست راضی، نه چپ
۶. ظهور ژنرال‌ها: ناپلئون در ایتالیا و مصر

۱۴.۱ کودتای برومر: پایان انقلاب؟

۱.۱۴.۱ ۱۸-۱۹ برومر سال هشتم (۹-۱۰ نوامبر ۱۷۹۹)

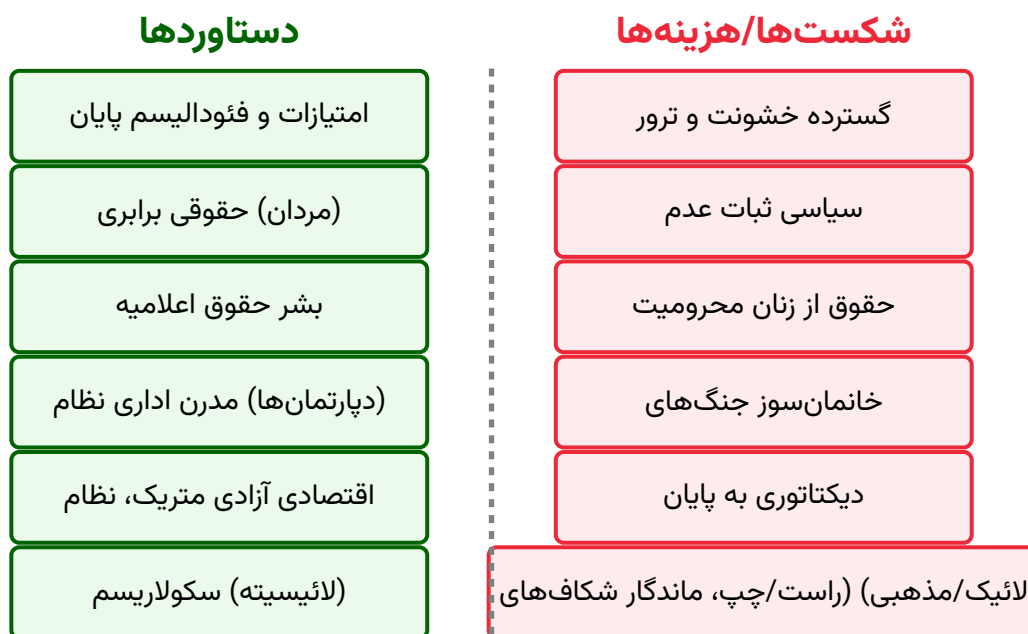
شکل ۱۸.۱: کودتای برومر (۹-۱۰ نوامبر ۱۷۹۹)

ناپلئون پس از کودتا

«شهروندان! انقلاب به اصولی که آن را آغاز کرده بود، بازگشت. انقلاب پایان یافت.»

– اعلامیه کنسول‌ها، ۱۵ دسامبر ۱۷۹۹

۱۵.۱ ارزیابی: انقلاب چه کرد؟

شکل ۱۹.۱: ترازنامه انقلاب فرانسه

الگوی کلیدی: چرخه انقلابی

انقلاب فرانسه الگویی را نشان داد که بارها تکرار شد:

۱. بحران: اقتصادی، سیاسی، مشروعیت
  ۲. فروپاشی: نظام قدیم ناتوان از پاسخ
  ۳. امید: اصلاح‌طلبان قدرت را می‌گیرند
  ۴. رادیکالیزاسیون: بحران + جنگ افراطی‌ها
  ۵. ترور: سرکوب «دشمنان»
  ۶. واکنش: خستگی از خشونت
  ۷. مرد قوی: ژنرالی که نظم را باز می‌گرداند
- این الگو در ۱۸۳۰، ۱۸۴۸، و حتی در انقلاب‌های دیگر (روسیه، چین) تکرار شد.

۱۶.۱ منابع فصل سوم

۱.۱۶.۱ منابع اولیه

۱. اعلامیه حقوق بشر و شهروند. ۱۷۸۹.
۲. روبسپیر، ماکسیمیلیان. سخنرانی‌ها و نوشته‌ها.
۳. مذاکرات کنوانسیون ملی. آرشیو پارلمانی.
۴. مارا، ژان-پل. دوست مردم (روزنامه).

۲.۱۶.۱ منابع ثانویه

۱. Revolution. French the of Dictionary Critical A Mona. Ozouf, and François Furet, ۱۹۸۹ UP, Harvard
۲. Revolution. French The Georges. Lefebvre, ۱۹۶۲-۶۴ UP, Columbia vols. ۲
۳. Revolution. French the of Chronicle A Citizens: Simon. Schama, ۱۹۸۹ Knopf,
۴. Sans-Culottes. The Albert. Soboul, ۱۹۸۰ UP, Princeton
۵. Revolution. French the in Terror the of Coming The Timothy. Tackett, ۲۰۱۵ UP, Harvard
۶. Revolution. French The Death: or Liberty Peter. McPhee, ۲۰۱۶ UP, Yale
۷. Revolutionary Jonathan. Israel, ۲۰۱۴ UP, Princeton Ideas
۸. Revolution. French the and Festivals Mona. Ozouf, ۱۹۸۸ UP, Harvard
۹. Ruled. Who Twelve R.R. Palmer, ۱۹۴۱ UP, Princeton
۱۰. Revolution. French the in Terror The Norman. Hampson, ۱۹۸۱ Association, Historical

جمع‌بندی فصل سوم

در این فصل دیدیم که:

- ۱۷۸۹: از مجلس طبقات به سقوط باستیل و اعلامیه حقوق
- ۱۷۸۹-۱۷۹۱: تلاش برای سلطنت مشروطه – شکست به دلیل بی‌اعتمادی متقابل
- ۱۷۹۲: جنگ، سقوط سلطنت، تأسیس جمهوری
- ۱۷۹۳: بحران چندجانبه، ترور به‌عنوان «ضرورت»
- ۱۷۹۴: اوج ترور، سپس سقوط روبسپیر
- ۱۷۹۵-۱۷۹۹: دایرکتوار ناپایدار
- ۱۷۹۹: کودتای ناپلئون – پایان انقلاب؟

پرسش باقی‌مانده: آیا ناپلئون انقلاب را تثبیت کرد یا به آن خیانت کرد؟
در فصل بعد: دوره ناپلئونی (۱۷۹۹-۱۸۱۵)